

Ha-Mim

Tahkiki İmân Eğitimi Çalışmaları

”Nasihat” Nerede Yapılmalı?

Ali Mermer · Sunday, April 6th, 2014

“Hz Abdullah bin Ömer r.a. dedi ki: Peygamber ensardan bir adama rast geldi. Bu kişi bir kardeşine hayâ hakkında nasihatta bulunuyordu Peygamber s.a.v şöyle buyurdular:

دَعُوْهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيْمَانِ

“Onu bırak, muhakkak ki, haya imandandır” demiştir. (Buhari, hadis no 24; Sahih-i Müslim, hadis no 59; Sünen-i Tirmizi, hadis no 2615.)

Diğer bir tercüme de, aynı hadisi bir başka açıdan değerlendirmiş. Bu ikincisi biraz tekellüflü görünüyor. Onu da okuyalım:

“İbn Ömer r.anhuma anlatıyor:

“Rasulullah s.a.v. ‘Sen fazla hayâ sahibi birisin!’ diyerek kendisini ayıplayan birinin yanından geçti. Adam bu sözleriyle hayânın ona zarar verdiğini söylemek istiyordu. Bu sözler üzerine Rasul-i Ekrem s.a.v. şöyle buyurdu:

“Bırak onu, şüphesiz hayâ imandandır.” (Buharî; Müslim; Ebu Davud)

Sünnet, Rasulullah sav’ın takip ettiği usüldedir. Bu hadis bize nasihatın hangi alanda yapılması gerektiğini öğretiyor. Bir kişinin ameline müdahale eden nasihatın Sünnet-i Rasulullah’a uymadığını öğreniyoruz.

Bu misalde, amel eğer yanlış ise düzeltme konusunda yapılacak nasihat, o amelin yanlışlığının kaynağına inmeli ve o kaynağı tamir etmeli, ya da desteklemeli. Her iki durumda da, örneğimizde olduğu gibi, ya “hayasızlık ifade eden bir amel”, ya da “hayayı ifade eden bir amel” olsun, değişmez. Rasulullah savs’in ifadesinden anlıyoruz ki, eğer hayasızlığı içeren bir amel gözlemliyorsak, “haya nasihatı”nda bulunmak, sünnete aykırıdır. Ya ne yapacağız? Köke ineceğiz. Rasulullah, hayânın, imanın bir yansıması olduğunu bildiriyor. İmandaki bir zaafiyet hayasız bir davranışı netice veriyor.

Eğer bir kişi, hayâ ifade eden bir davranışta bulunuyorsa, o kişiyi böyle bir davranıştan vaz geçirmeye çalışanlar da, eger o kişi inancında emin ise, vaz geçiremeyeceklerdir. Çünkü eğer iman varsa, hayâ mutlaka kendisini tezahür ettirecektir. Engellemezsiniz! Eğer birileri engellemek istiyorsa, önce imanı zayıflatmak veya rededecek vesileleri ileriye sürerek temelleri sarsmak suretiyle engelleyebilir.

Yani, nasihatı bir yanlışın kaynağına yöneltmek gerekir. Sünnet olan bu.

Demek ki “nasihat” adına yapılan konuşmalar eğer “amel”de görülen davranışları hedef alıyorsa, Sünnet-i Rasulullah’a aykırı bir konuşma oluyor. Kendimize soralım: Bir kişinin “amel”ini hayra yönlendirmek için yapılacak bir “nasihat”ta odaklanmamız gereken nokta neresi?

Madem “*hayâ imandandır*“, öyleyse, eğer hayâyı ikame etmek istiyorsak, “hayâ nasihatında” bulunmak değil, imanın insana kazandırılması ve geliştirilmesi için gerekli olan imanî temelleri esas alan bir “nasihat” yapmak gerekir. Geri kalanı, nasihat değil, “bilgi” aktarımı olur. Yani “hayâlı davranış, Rasulullah’ın hayatında şu şekilde öğretilmiştir” deriz. Buradan daha ileri gitmek sünnete aykırıdır!

Namaz kılmayan bir kişiye, namaz kılma nasihatında bulunmanın bir anlamı olmadığı, veya namaz kılmak isteyen bir kişiyi de bu isteğinden vaz geçirmenin mümkün olmadığını bilirsek, hayatımızdaki davranışlarımızda, din adına veya dinin elden gidiyor oluşuna karşı onu korumak için girişeceğimiz gayretlerimizde, insan fitratına uygun olan tavır tercih etmemiz gerektiğini anlarız ki bu tavır Sünnet-i Seniyye’nin ta kendisidir.

Namaz kılmayan bir arkadaşımızı gördüğümüzde, o kişi ile kendimiz arasındaki farka dikkat etmemiz gerekir. “Ben niye namaz kılıyorum?”. Eğer beni ikna eden bir gerekçem varsa, ancak o gerekçemi bu arkadaşım ile paylaşabilirim. Genellikle olduğu gibi, gerekçem beni tam ikna etmiyor da, “genel bir kabul”den kaynaklanan bir gerekçeye dayanıyorsa (mesela “Biz Müslümanız, dinimizde namaz kılmak şart” gibi bir anlayış), bu genel kabulü de arkadaşımıza ilettiğimizde, namaz kılmayan arkadaşımızın zaten bu genel kabulü kabul etmediği için namaz kılmadığını görürüz. Bu takdirde çok yanlış ve fitrata aykırı bir tavır takınarak, o kişiye “nasihat” adı altında zarar veriyoruz. Belki de o kişinin, “dinin gerekçesiz, anlamsız bir tabana dayandığı” konusundaki en azından şüphelerini desteklemiş ve o kişiyi dinden daha da uzaklaştırmış oluyoruz. Ben şimdiye kadar hiçbir kimse görmedim ki, İslamiyet dininde namaz kılmak diye bir şey olduğunu bilmediği için namaz kılmıyor. Bu devirde, gayr-i Muslimler bile İslamiyet dininde namaz diye bir şeyin olduğunu bilir.

Bu vahim, çok tehlikeli ve genelde gözlemlenen durumun mutlaka iyi anlaşılması gerekir. Bir örnekle bu konuyu biraz daha mercek altına alıp inceleyelim:

Bir arkadaşımız devamlı öksürüyor. Bu arkadaşına, bir “öksürük ilacı” tavsiye ettiğimiz zaman (o ilacı aldıktan sonra öksürüğü geçse bile), o arkadaş için “hayır” mi yapmış oluruz, “şer” mi yapmış oluruz?

Sünnete uygun olan davranış şudur: “Bırak öksürüğü kesmek için ilaç vermeyi. Öksürüğün nedenini göz önüne al!”. Tavsiye ettiğimiz ilaç ile eğer bu kişinin öksürüğü geçerse, biz bu kişiye çok büyük bir “zarar” vermiş oluruz. Çünkü öksürüğün nedenini araştırmasına engel olduk. Öksürük yalnızca bir “çağrı” idi, “Ciğerlerinde problem var, çözüm için araştır” çağrısı idi. Geçici, yüzeysel, duygusal “nasihat”ların, çok kişinin, sorularının özüne inme çalışmasına engel olduğunu çevremizde olup bitenlere bakarak görmüyor muyuz?

“Ama kardeşim, ben namaz kılmasını tavsiye ediyorum, kötü bir şey mi yapıyorum?” deniyor. Cevabımız, tereddütsüz: “Evet, çok kötü bir şey yapıyorsun” olmalı. “Fitrata ve

dolayısıyla Sünnet-i Rasulullah'a aykırı davranıp, o kişinin hakikati araştırmasına engel oluyorsun, dikkat et!"

Nasihatların etkisizliğinin tabanında yatan en önemli neden, söz konusu olan "eksikliğin" veya "hatanın" köküne inmeyen çözüm önerileridir.

Ben şöyle bir bakıyorum da, çevremde meseleleri "kök" bazında çözümlenecek "reçeteler" sunan az kaynak görüyorum. Ne dersiniz, siz bu devirde Risale-i Nursi'den başka, sorunların kökü olan "iman zaafiyetine" çözüm öneren kaynaklar görüyor musunuz? Lütfen, eğer böylesi kişiler veya çağdaş eserler ile karşılaştıysanız bana da haber verin. Kur'an iman eğitimi yapıyor. *Dikkatli okumayı* bilirsek, "hayatı Kur'an olan Rasulullah"ın da iman eğitimi yaptığını net olarak görürüz.

Nasıl oldu da İslam alemi, Rasulullah'ın (sav) sünnetinden uzaklaşıp, amellerin gerçekleşmesi için zorunlu olan iman eğitimini, yalnızca "bilgisine sahip olmak yeterli olan" amelin üzerinde yıllarca duran bir din öğretim sistemi durumuna düşürdü? Hem çok önemli ve hem de dikkat isteyen bu sorunun cevabı uzun sürer. Yalnızca şunu söylemekle yetinelim şimdilik:

Eğer dini, bir toplumu yöneltme aracı olarak kullanırsanız, mecburen, yönetilecek olan kalabalıkların belli bir kalıba sokulmasını hedefleyen bir eğitim takip edeceksiniz. Bu anlayışın kaçınılmaz sonucu, kuralları öğreten kurumlara öncelik vermektir. Bu öncelik "Müslümanların dini hizmetlere olan ihtiyacını karşılamak üzere eğitim kurumları tesis etmek gerekir" cümlesinde kendini gösterir. Bilgi aktarımı yapacak kurumlar, padişahlar, yöneticiler tarafından desteklene desteklene, en sonunda medreseler, amellerin kurallarını öğreten müesseselere dönüştü. Tarihi hatayı, iman eğitimi yapan yönüyle Kur'an ve hadislerin çalışılmasının ihmalinde görüyorum.

Yanılıyor muyum?

This entry was posted on Sunday, April 6th, 2014 at 10:46 am and is filed under [Usûle Dair](#). You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. You can skip to the end and leave a response. Pinging is currently not allowed.